

HÖÖRS BIBLIOTEK

Biblioteksplan

Höörs kommun

2021-2024

Antagen av Kommunfullmäktige 2021-06-16 §72

**Höörs
kommun**

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Bibliotekets uppdrag	2
3. Biblioteksorganisationen i Höör	3
4. Strategiska områden	3
Personal och kompetens	3
Medieutbud.....	4
Tillgänglighet	4
Omvärldsbevakning	4
Kommunikation	4
Teknik.....	5
5. Samverkan.....	5
Intrakommunala samarbeten	5
Andra samarbeten	7
6. Vision för biblioteken.....	7
Modellbeskrivning	8
6.1 Rum för lärande	9
Folkbibliotek	9
Skolbibliotek.....	9
6.2 Rum för inspiration.....	10
Folkbibliotek	11
Skolbibliotek.....	12
6.3 Rum för möten	12
Folkbibliotek	12
Skolbibliotek.....	13
6.4 Rum för skapande.....	14
Folkbibliotek	14
Skolbibliotek.....	14
7. Uppföljning	14
Referenser	15

1. Inledning

Folkbiblioteket är en demokratisk grundpelare i vårt samhälle där tillgång till fri information ska säkras för alla medborgare. Biblioteket är också den offentliga institution som åtnjuter störst förtroende bland medborgarna och detta förtroende måste förvaltas. Biblioteket ska därför vara politiskt, religiöst och ideologiskt obundet för att ge utrymme åt alla.

Historiskt sett vilar biblioteket på en folkbildande grundtanke och biblioteket spelar en väsentlig roll i det livslånga lärandet. Bibliotekets roll har dock förändrats genom åren och påverkas av det omgivande samhället. Vi lever idag i ett informations- och kunskapssamhälle och därför blir det viktigt att alla medborgare har tillgång till allsidig information, såväl i tryckt som i digital form. Biblioteket ska medverka till att medborgare inte bara ges tillgång till information utan också ges kunskap och redskap att bli aktiva deltagare i samhällslivet.

Folkbiblioteken ska vara kunskaps- och kulturcentrum för medborgarna. Där ska man kunna få den information man söker och där ska man också kunna ta del av kulturella upplevelser. Man ska även erbjudas möjligheter att själv bli en medproducent av kultur och kunskap. Vidare ska det vara en mötesplats i det offentliga rummet som är tillgänglig för alla.

Skolbiblioteken har ett mer avgränsat uppdrag med en tydlig målgrupp, läroplaner och utbildningsmål att förhålla sig till. För att kunna bedriva modern skolverksamhet är skolbiblioteken nödvändiga.

Höörs kommuns biblioteksplan gäller för all kommunal biblioteksverksamhet såsom folkbibliotek, skolbibliotek och biblioteksverksamhet riktad mot förskola, vuxenutbildning, vård, stöd och omsorg. Den utgår från artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s barnkonvention, Unescos skol- och folkbiblioteksmanifest, bibliotekslagen (2013:801), skollagen, läroplanen Lgr 11, Skånes regionala kulturplan och kommunfullmäktiges mål för perioden 2020 till 2023.

Biblioteksplanen beskriver den inriktning biblioteksverksamheten ska ha fram till och med år 2024. Den kommer att följas upp i sektorn för Kultur, arbete och folkhälsa (KAF) genom att inkluderas i den årliga verksamhetsplanen. Barn- och utbildningssektorn (BUN) följer upp planen genom att skolbiblioteken inkluderas i verksamhetsplanen.

2. Bibliotekets uppdrag

Artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är förutsättningen för all biblioteksverksamhet som vilar på en demokratisk grund. Den säger att var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

FN:s barnkonvention manifesterar barns lika rättigheter och värde. Varje barn har rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet samt rätt att uttrycka sin mening och få sin åsikt beaktad. De har rätt till utbildning, information samt rätt till lek och fritid. Barn som tillhör en minoritet har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.

Bibliotekets uppdrag (både folk- och skolbibliotek) formuleras så här i bibliotekslagen (2013:801):

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.”

Biblioteken ska ”främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla”.

Enligt bibliotekslagen är prioriterade målgrupper barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna.

I skollagen (2010:800) 2 kap 36§ står det tydligt att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. I läroplanen för grundskolan lägger man vikt vid bland annat informationssökning, källkritiskt tänkande och läs- och språkutveckling. I läroplanen fastslås även rektors ansvar för skolbiblioteksverksamheten. Även för skolbiblioteken gäller ovan nämnda prioriterade målgrupper.

Unescos skol- och folkbiblioteksmanifest betonar att folk- och skolbibliotekens uppgift är att främja läs- och skrivkunnighet, utbildning, kultur och information och förmåga att söka information. Tillgången till information är en förutsättning för ett medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle. Skolbiblioteket utformas och utvecklas av bibliotekarier, skolledare, lärare och elever utifrån varje skolas behov och arbetsätt.

3. Biblioteksorganisationen i Höör

Biblioteksverksamheten i Höörs kommun består av folk- och skolbibliotek, samt biblioteksverksamhet riktad mot de i bibliotekslagen prioriterade målgrupperna i samverkan med andra sektorer. Skol- och folkbibliotek har delvis olika uppdrag och förutsättningar, lyder under delvis olika lagar och är i Höör organiserade i olika sektorer.

Folkbiblioteket i Höörs kommun består av ett fysiskt huvudbibliotek samt det digitala biblioteket. Huvudbiblioteket är ett integrerat folk- och skolbibliotek. Folkbibliotekets uppdrag finns formulerat i bibliotekslagen och styrs av nämnden för kultur, arbete och folkhälsa.

Skolbibliotek är pedagogiska resurser i undervisningen vid kommunala grundskolor och stödjer och främjar de utbildningsmål som gäller för skolan och i läroplanen. I Höörs kommun finns skolbibliotek utan fackutbildad personal på fyra grundskolor. Tjänster som bokprat och bokinköp utförs av folkbiblioteket mot ekonomisk ersättning. Ringsjöskolan har ett integrerat folk- och skolbibliotek med fackutbildade bibliotekarier och Sättoftaskolan (åk 5-9) har ett skolbibliotek som bemannas av fackutbildad bibliotekarie som köps av folkbiblioteket (10 timmar i veckan). I Höörs kommun finns också fyra friskolor som tecknat avtal med folkbiblioteket om biblioteksservice. Enligt 2 kapitlet, 36§ i skollagen ska elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Skolbibliotekens uppdrag finns formulerade i bibliotekslagen och styrs av barn- och utbildningsnämnden.

En gemensam biblioteksplan för kommunens alla bibliotek stärker biblioteksverksamheten då den tydliggör vilka strukturer som är nödvändiga för en fungerande organisation, däribland ett förtydligande av vilket uppdrag folkbibliotek respektive skolbibliotek har. För att kvaliteten i bibliotekets fyra funktioner ska kunna upprätthållas och utvecklas krävs en väl fungerande kärna som utgörs av det inre biblioteksarbetet.

4. Strategiska områden

Personal och kompetens

Personalen är ryggraden i biblioteksverksamheten och den biblioteksspecifika kompetensen är en förutsättning för att biblioteket ska kunna fortsätta vara en demokratisk hörnsten i samhället som stöttar alla medborgares informationsbehov. Personalen på folkbiblioteket ska därför vara adekvat utbildad. Kompetensen ska upprätthållas och utvecklas genom tillgång till fortbildning.

Personalstyrkan (8,3 årsverken 2020) har varit i stort sett oförändrad sedan år 2000 trots att många nya arbetsområden tillkommit och antalet invånare har ökat.

Idag saknas fackutbildade skolbibliotekarier på flera grundskolor i kommunen. För att få en fungerande skolbiblioteksverksamhet behöver det finnas personal med uttalat ansvar för skolbiblioteket på varje skola. Den ansvariga personalen behöver både tid och kompetens för uppdraget mot ökad måluppfyllelse. Där inte fackutbildad personal finns att tillgå kan det innebära att kompetenshöjande insatser inom skolbiblioteksuppdraget är nödvändigt.

Medieutbud

Medieutbudet är den avgörande faktorn för hur välbesökt ett bibliotek är. Studier visar att för att ett bibliotek ska kunna vara en relevant aktör på den litterära arenan krävs att utbudet förnyas och hålls aktuellt snarare än att det ska finnas ett stort bestånd. På biblioteken i Höör ska utbudet därför vara rikt och varierat. Hänsyn ska tas till kvalitet och efterfrågan samt aktualitet. Det ska finnas en öppen attityd till mediavärldens förändringar och mediernas innehåll ska styra urvalet snarare än formen. De använda språken i Höörs kommun ska beaktas vid inköp för att utbudet ska spegla befolkningens behov. Särskild hänsyn ska tas till litteratur som är anpassad till personer med funktionsvariationer eftersom denna sällan kan erhållas på annat håll än på biblioteket.

För att kunna erbjuda en likvärdig skolbiblioteksservice för alla elever behöver skolbiblioteken fortsatt ha en fastställd budget för inköp av medier. Medieanslaget per elev bör inte minskas.

Tillgänglighet

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla enligt 2§ i Bibliotekslagen. En viktig faktor, framför allt för barn och ungdomars tillgång till bibliotek, är att bibliotek finns på tillräckligt nära håll. År 2021 kommer den bokbuss som biblioteket upphandlat för medel från Kulturrådets satsning "Stärkta bibliotek" att börja rulla. Den kommer att öka tillgängligheten för framför allt barn och unga och boende i kommunens ytterområden. Under planperioden planeras för en ny låg- och mellanstadieskola på Maglehill som ska inkludera skolbibliotek för de elever som börjar där.

Omvärldsbevakning

Verksamheten på biblioteken ska följa samhällsutvecklingen och ge utrymme för olika uppfattningar. Bibliotekets roll i samhället är att vara politiskt, religiöst och ideologiskt obundet och händelser i samhället, både lokalt, nationellt och internationellt bör uppmärksammas i verksamheten. I det som presenteras på biblioteket ska mångfalden vara genomgripande och det gränsöverskridande mötet beaktas.

Kommunikation

En relevant verksamhet måste synas utåt och för att medborgarna ska ha möjlighet att ta del av bibliotekets utbud av medier och kulturupplevelser är arbetet med kommunikation

viktigt. För att verksamheten ska vara behovsanpassad krävs också en dialog med användarna varför begreppet kommunikation är att föredra framför marknadsföring.

Teknik

Den tekniska utvecklingen går fort. Ett av folkbibliotekens uppdrag är att *”verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet”* (Bibliotekslagen 7§). Den digitala kompetensen underbyggs av grundläggande IKT-färdigheter, det vill säga användning av digitala verktyg för att hämta fram, bedöma, producera, redovisa och utbyta information samt för att kommunicera och delta i samarbetsnätverk via internet. Skolbibliotekens särskilda pedagogiska fokus är att stärka alla elevers digitala och språkliga kompetens. Digital och språklig kompetens är nyckelkomponenter för det livslånga lärandet.

En förutsättning för att biblioteken ska kunna uppfylla sina uppdrag är att den tekniska infrastrukturen och utrustningen som finns på våra folk- och skolbibliotek är adekvat. Biblioteken måste möta sina användare där de befinner sig, såväl rumsligt som digitalt eftersom dessa två världar allt mer vävs samman. Biblioteken ska därför med hjälp av IT, webbkommunikation och nya medier bejaka och integrera den digitala utvecklingen i sin verksamhet. Redan idag finns möjlighet att använda bibliotekskatalogen online för att låna om och reservera böcker och den nya hemsidan ger utökade möjligheter till interaktion och kommunikation.

Folkbiblioteket erbjuder allmänheten hjälp med läsplattor, e-böcker, nedladdning av talböcker, talsyntesprogram och annan ny teknik. Bibliotekspersonalen behöver kontinuerlig kompetensutveckling inom det digitala området.

5. Samverkan

Bibliotekslagen efterlyser starkare och tydligare samarbete mellan bibliotek och övriga kommunala verksamheter. Region Skånes kulturplan efterlyser också mer samverkan mellan bibliotek och aktörer från civilsamhället för att bredda och bättre nå ut med utbudet.

Intrakommunala samarbeten

Bibliotekets ambition är att vara en attraktiv och synlig partner i samhället och att bidra till att nå de övergripande mål som kommunfullmäktige fastställt för mandatperioden 2020-2023:

De fyra målen för mandatperioden är:

- Medborgarna och företagarna är en resurs i Höörs samhällsutveckling och ska tas tillvara på ett positivt och lösningsfokuserat sätt.
- God livsmiljö och bra boende för alla
- Förskole- och skolverksamhet med hög kvalitet och god lärmiljö
- Långsiktig och hållbar ekonomi och miljö

Det intrakommunala samarbetet syftar till att på bästa sätt uppfylla de ovan uppräknade fyra målen för kommunens verksamhet. Samverkan baseras på ömsesidigt ansvar mellan sektorerna att utveckla denna verksamhet. Det uttalade syftet från bibliotekets sida är att i dessa samarbeten nå ut med sin verksamhet till kommuninvånarna och särskilt till bibliotekets prioriterade målgrupper, d.v.s. barn och unga, personer med annat modersmål än svenska och personer med funktionsvariationer.

I dagens samhälle finns ett stort intresse för hälsofrämjande arbete. Det är många faktorer som bidrar till bättre folkhälsa och kulturens roll inom detta område diskuteras alltmer. Kulturupplevelser stimulerar sinnena och bidrar till en känsla av välbefinnande och sammanhang, både i förebyggande syfte och vid rehabilitering.

Social sektor samverkar med KAF på olika sätt. Bibliotekets sociala uppsökande verksamhet har ett samarbete med hemtjänsten, kommunens hälsokoordinator, anhörigsamordnare och personliga ombud.

Biblioteket erbjuder en avgiftsfri Boken kommer-service som innebär att de låntagare som inte kan ta sig till biblioteket kan få böckerna hemkörda. Bibliotekets sociala uppsökande verksamhet förser även kommunens äldreboenden, omsorgsboenden och allaktivitetshus med bokdepositioner. Dessutom tillhandahåller biblioteket högläsning och föreläsningar till dessa institutioner.

Barn- och utbildningssektorn och KAF samarbetar på många olika plan kring biblioteksverksamheten, bland annat på det integrerade folk- och skolbiblioteket.

Höörs kommun är genom barn- och utbildningsnämnden ytterst ansvarig för att ge kommunens elever tillgång till likvärdig skolbiblioteksservice. Det är skolans rektor som är ansvarig för skolbiblioteksverksamheten och som ska garantera att skolbiblioteken har den bemanning som krävs för att vara flexibla, vitala och pedagogiska resurser på respektive skola. Rektorerna ansvarar också för att skolbiblioteken har ändamålsanpassade lokaler på skolan. Medianslaget bör vara lika stort per elev för alla elever inom kommunen.

Ett fungerande skolbibliotek med kompetent personal ska vara en del i skolans arbete för att utveckla elevernas läsförmåga, nyfikenhet och lust för lärande. Tillsammans med skolans personal och elever anpassas skolbiblioteket efter de behov som finns. Skolbiblioteken arbetar mot samma mål som den övriga skolverksamheten.

Höörs kommuns förskolor arbetar aktivt med de yngre barnens läsutveckling. Eftersom skollagen inte har något krav på skolbibliotek inom förskolan är ett samarbete med folkbiblioteket det mest naturliga för de flesta förskolor. För de förskolor som har långt till ett folkbibliotek kan ett samarbete med skolbiblioteken vara aktuellt.

Andra samarbeten

Biblioteket i Höörs kommun samverkar mer eller mindre formaliserat med flera kommunala förvaltningar, med bibliotek i andra kommuner och med Region Skåne.

En viktig del av den skånska folkbiblioteksstrukturen är de delregionala bibliotekssamarbetena. Bibliotek samarbetar för att erbjuda invånarna ett utbud av biblioteksservice med större bredd och spets än vad som annars hade varit möjligt. En viktig aspekt är medieförsörjningen, d.v.s. möjligheten att låna från andra bibliotek. Samarbete sker även kring biblioteksutveckling och fortbildning. Biblioteket deltar i skol- och folkbiblioteksnätverk nationellt.

Samverkan sker även med aktörer från den ideella sektorn, såsom intresseorganisationer, studieförbund, hembygds- och kulturföreningar. Ambitionen är att under kommande fyra år fördjupa och öka samarbetet, att med nyfikenhet öppna upp och bjuda in nya samarbetspartners och prova nya metoder för att på bästa sätt vara en relevant resurs i samhället.

6. Vision för biblioteken

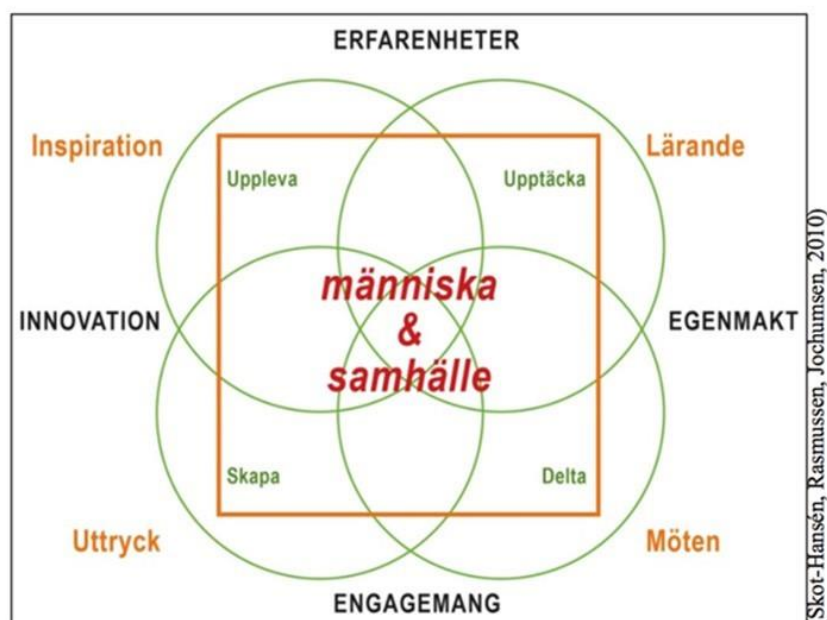
Biblioteken i Höörs kommun ska vara rum för lärande, inspiration, möten och skapande. De ska vara välkomnande och möta alla med respekt utifrån vars och ens förutsättningar.

Barnperspektivet har beaktats i varje del av planen, vilket harmonierar med bibliotekets uppdrag, prioriterade målgrupper och med kommunala, nationella och internationella styrdokument.

Planen strävar efter en likvärdighet i service för alla medborgare i kommunen och en likvärdig skolbiblioteksverksamhet för alla elever.

Modellbeskrivning

Bibliotekens olika styrdokument och de trender och utmaningar vi kan se i omvärlden ger en riktning för de kommande årens biblioteksverksamhet i Höörs kommun. För att tydliggöra och beskriva de kommande årens prioriterade funktioner för biblioteken kan Jochumsen, Rasmussen och Skot-Hansens modell över bibliotekens fyra rum användas.

Modellen visar på fyra aspekter av bibliotekets uppdrag som samspelar, överlappar och förutsätter varandra. Biblioteken ska skapa förutsättningar för upplevelse, möjliggörande, deltagande och innovation. Detta förutsätter att biblioteken samtidigt innehåller **rum för inspiration, lärande, möten och kreativitet**. Rummen samspelar, exempelvis är ett rum för möten inte ett bibliotek om inte de andra aspekterna inryms och ett bibliotek är inte enbart ett rum för lärande.

Modellen är gjord för folkbibliotek, men äger också relevans för skolbiblioteken, om än i lite annan form. Därför redovisas folk- och skolbibliotekens mål var för sig.

6.1 Rum för lärande

Biblioteket bidrar till alla medborgares möjlighet till delaktighet, fri åsiktsbildning och inflytande i de demokratiska processerna genom att ge tillgång till information, litteratur, databaser, föreläsningar, utställningar etc. utifrån användarens behov och nivå. Biblioteket tillgängliggör information, har ett pedagogiskt förhållningssätt i informationsarbetet och anordnar aktiviteter som stödjer det livslånga lärandet. Biblioteket ska förnya, förenkla och fördjupa information och en fungerande och modern informationsteknik är en förutsättning för arbetet.

Folkbibliotek

Lärande i biblioteket (till skillnad från skolans lärande) är alltid ett erbjudande. Biblioteket ska ge fri och obehindrad tillgång till litteratur, information och kunskap utifrån användarens behov och förutsättningar oavsett användarens ålder, funktionsvariationer eller språk.

"Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet"
(Bibliotekslagen 7§).

"Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt"
(Bibliotekslagen 2§).

Mål: Folkbiblioteken ska, i samverkan med andra aktörer, vidareutveckla läsfrämjande verksamheter, såsom litteraturförmedling i olika former, sagostunder, författarbesök och bokcirkel för olika målgrupper.

Mål: Folkbiblioteket ska främja digital delaktighet och kompetens i kommunen. Ett regionalt projekt, Digitalt först, pågår och syftar till att öka insatserna mot kommuninvånarna kring digitala frågor. Folkbiblioteken ska fortsätta utveckla det digitala biblioteket för att nya e-tjänster ska kunna utvecklas.

Mål: Kontinuerlig kompetensutveckling för all bibliotekspersonal i syfte att kunna vägleda och stödja medborgare samt kunna driva den digitala utvecklingen på biblioteken.

Skolbibliotek

Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

"Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapsamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter

som behövs för ett livslångt lärande.” (Unescos skolbiblioteksmanifest 1/2006, s.13)

Skolbiblioteket ska vara ett stöd och en pedagogisk resurs för lärare och elever både i och utanför klassrummet. Dagens informations- och kunskapssamhälle har ett enormt informationsflöde och därför är det viktigt för eleverna att utveckla färdigheter för att söka, hantera och kritiskt granska olika typer av källor. Skolan har ett tydligt uppdrag att utveckla elevens informations- och mediekunnighet.

En skola med ett väl fungerande skolbibliotek ger alla elever på skolan en likvärdig möjlighet för att utveckla sin lär- och läslust, oavsett hur elevernas olika individuella förutsättningar ser ut. För elever med annat modersmål än svenska ska skolbiblioteket vara en möjlighet att få tillgång till medier på modersmålet samt medier som är anpassade för att stimulera en god språkutveckling. För elever med särskilda behov ska skolbiblioteket kunna erbjuda anpassade medier och hjälpmedel. Ett ömsesidigt samarbete med skolans specialpedagoger är också fundamentalt för att på bästa sätt främja elevernas utveckling.

Mål: Varje kommunal skola har skolbibliotekslokaler med bemanning och öppettider som motsvarar elevernas behov.

Målkriterier: Alla elever har tillgång till bemannat bibliotek varje vecka.

Mål: Skolbiblioteken används som en resurs i skolans olika ämnen.

Mål: Skolbiblioteken stärker elevernas medie- och informationskunnighet samt deras förmåga att vara källkritiska.

Målkriterier: Det finns litteratur som lyfter källkritik och visar på olika bredd och fördjupning i olika ämnen.

Mål: Skolbibliotekens verksamhet är en del av skolans kvalitetsarbete.

Målkriterier: Skolbiblioteken finns med i respektive skolas verksamhetsplan.

Mål: Rektor har tydligt uttalade förväntningar på att, och hur, personalen ska använda skolbiblioteket.

Målkriterier: Skolbiblioteket lyfts varje läsår under kompetensutvecklingsdagarna.

6.2 Rum för inspiration

Biblioteket ska vara rum för meningsfulla upplevelser, läsande, inspiration och berättande. Läsning stödjer språkutveckling och är en förutsättning för ett lärande folk. Bibliotekets uppgift är att skaffa, ordna och tillgängliggöra en så stor mångfald av litteratur och media

som möjligt utifrån tilldelade resurser. Utbudet präglas av allsidighet och kvalitet, och tillgången ska inte påverkas av ålder, funktionsnedsättning, språkliga eller lästekniska hinder.

Folkbibliotek

"Biblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur" (Bibliotekslagen 7§).

Folkbiblioteket arbetar därför för ett gränslöst, nyfiket och lustfyllt upplevelseläsande genom att inspirera och stimulera till läslust och skapa möjligheter för läsarna att dela läsoplevelser. Särskilt fokus på barn och unga, personer med annat modersmål än svenska och personer med funktionsvariationer.

Unescos folkbiblioteksmanifest slår fast att biblioteket ska arbeta med att skapa och stärka läsvanor hos barn redan från tidig ålder. Bibliotekslagen slår fast att folkbiblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Därför arbetar folkbiblioteket särskilt med att inspirera barn och ungas lustläsande.

Mål: Biblioteken ska fortsätta lyfta fram litteraturen genom att aktivt arbeta med lässtimulerande projekt.

Mål: Bibliotekets mediebestånd ska vara rikt och varierat och räknas upp i takt med befolkningsutvecklingen.

Mål: Biblioteket ska främja läsning bland barn och unga genom att nå deras vårdnadshavare såväl som barnen.

Mål: Biblioteken ska satsa på att införliva biblioteket i det mångkulturella samhället genom arrangemang och medier som främjar mångfald och integration.

Mål: Biblioteket ska arbeta med att hitta samarbetspartners där vi på ett meningsfullt sätt kan stötta varandras verksamhet och sprida bibliotekets tjänster och utbud utanför egna lokaler.

Skolbibliotek

Skolbiblioteket ska uppmuntra och inspirera elevers läslust. Ett brett urval av medier riktat till målgruppen är viktigt för att främja läslusten och bidra till ökad läsförmåga. Ett aktivt läsfrämjande arbete ute i klasserna, med t.ex. bokprat, är en stor del av skolbibliotekariernas uppgift. Skolbiblioteket ska inspirera till nöjesläsning, som kan ge eleven möjlighet att skapa nya perspektiv.

Att ha tillgång till litteratur är inte självklart i alla hem och därför är det viktigt att skolbibliotekets verksamhet är kompensatorisk för att ge alla elever, oavsett bakgrund och hemförhållande, tillgång till litteratur med stor bredd. Det är också viktigt att skolbiblioteket tillåts vara ett rum där eleven kan hitta inspiration och läso.

Skolbiblioteket kan även vara en resurs och källa till inspiration för skolans personal.

Mål: Skolbiblioteken stärker elevernas läsförmåga och läsintresse.

Mål: Skolbiblioteken har ett brett och aktuellt utbud anpassat efter elevernas behov.

Målkriterier: Det sker regelbundna inköp till biblioteket. Det sker en regelbunden gallring av mediebeståndet.

6.3 Rum för möten

Både de fysiska och virtuella biblioteksrummen ska vara funktionella, attraktiva och tillgängliga för alla. Alla användare ska mötas med respekt och utifrån sina förutsättningar.

Folkbibliotek

"Biblioteket ska vara tillgängligt för alla" (Bibliotekslagen 6§).

Därför är biblioteket inkluderande, tillåtande, välkomnande och öppet för alla medborgare oavsett ålder, könstillhörighet, funktionsvariation, etnicitet, religion och sexuell läggning. Biblioteket är samhällets offentliga vardagsrum, eller "tredje platsen" mellan hem och arbete, ett rum som ger plats för alla medborgare utan krav på motprestationer. Här ska inte endast informationshantering och kulturella upplevelser stå i centrum utan också det kravlösa mötet människor emellan. Biblioteket är också en plats där man möter fackutbildad personal som kan vägleda i informationssökning och svara på frågor.

Biblioteket erbjuder sitt rum som scen för debatt, föreläsningar och samtal i samhället, liksom för utställningar och information från olika externa aktörer. Biblioteket ingår i det demokratiska arbetet att skapa förutsättningar för möten och samtal mellan medborgare, politiker, debattörer och andra som påverkar samhällsutvecklingen.

Mål: Huvudbiblioteket ska fortsatt vara ett meröppet bibliotek med generösa öppettider.

Mål: Det fasta biblioteket kompletteras av ett mobilt bibliotek i form av en liten bokbuss som ökar tillgängligheten för boende utanför tätorten. Det mobila biblioteket kommer att ha fokus på barn och unga. Det kan besöka skolor, förskolor och fritidshem men även bostadsområden där många barn finns för att uppmuntra fritidsläsning.

Mål: Biblioteken ska erbjuda såväl organiserade möten, så som programverksamhet, som rum för informella och användarorganiserade möten.

Mål: Biblioteket ska skapa kanaler där användarna ges möjlighet till inflytande. Kommunikationen mellan bibliotek och medborgare ska vara både allmän och målgruppsbunden.

Skolbibliotek

"Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse."
(Lgr11, s. 7)

Skolbiblioteket ska, liksom ett folkbibliotek, symbolisera en demokratisk plats där personer ur alla samhällsskikt, kulturer och tillhörigheter möts. Tillgänglighet är en viktig faktor för att möjliggöra dessa möten. Skolbiblioteket bör vara en öppen mötesplats där alla elever får delta utan att nödvändigtvis ingå i ett formellt lärsammanhang. Skolbibliotekets inkluderande arbete hjälper till att forma eleverna till demokratiska medborgare och aktiva deltagare i samhällslivet.

Eleverna bör själva kunna få vara med och forma det skolbibliotek som de vill ha.

Ett skolbibliotek med generösa öppettider ger förskolor och fritidshem möjlighet att utnyttja skolbibliotekets resurser.

Mål: Eleverna har inflytande över verksamheten i skolbiblioteket.

Målkriterier: Det finns ett uttalat forum på varje skola där elevernas åsikter samlas in.

Mål: Skolbiblioteken är aktiva i respektive skolas värdegrundsarbete.

Mål: Skolbibliotekens verksamhet är präglad av ett jämställdhetsperspektiv.

6.4 Rum för skapande

Det nya samhället ställer ökade krav på eget deltagande och eget skapande och i det performativa eller skapande rummet kan användarna få inspiration och stöd till att själva vara kulturproducenter. Unescos skol- och folkbiblioteksmanifest lyfter fram att biblioteket ska stimulera barn och ungdomars fantasi och kreativitet och därför finns särskilt fokus på barn och ungas skapande processer.

Folkbibliotek

Folkbiblioteket ger användarna plats för eget skapande genom att erbjuda egna arrangemang som t.ex. workshops och kreativa verkstäder där användarna aktivt kan medverka. I mån av plats kan även utställningsmöjlighet erbjudas.

Mål: Biblioteken ska stärka användarnas kreativitet och innovation genom att på olika sätt ge tillgång till kompetens/verktyg/material/program som understödjer eget skapande.

Skolbibliotek

Skolbiblioteket ska *"erbjuda möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje"*. (Unescos skolbiblioteksmanifest 1/2006, s.14)

Det är viktigt att skolbiblioteket kan erbjuda tillgång till modern teknik. Det ska också ge eleverna redskap för att bli medproducenter av kultur och kunskap.

Mål: Skolbiblioteken ska erbjuda en miljö som stimulerar kreativitet, men också vara en plats där man kan visa upp det man skapat.

7. Uppföljning

Biblioteksplanen antas för en fyraårsperiod och revideras närmast 2024. Därefter revideras den vart fjärde år. Utifrån biblioteksplanen formuleras en verksamhetsplan för folkbiblioteket. Den kommer att följas upp i KAF genom att inkluderas i den årliga verksamhetsplanen. BUN följer upp planen genom att skolbiblioteken inkluderas i verksamhetsplanen.

Referenser

Hvenegaard Rasmussen, Casper, Jochumsen, Henrik & Skot-Hansen, Dorte (2012). The four spaces – a new model for the public library. *New Library World*, 113 (11/12) s. 586–597.

Bibliotekslag: (2013:801)

Skollag (2010:800)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11 (reviderad 2015)

Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest (2000/2006):

<http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2012/05/Unesco.pdf>